

Dit is mijn vader is de derde voorstelling in een autobiografische reeks van de jonge Israëlisch-Nederlandse theatermaker Ilay den Boer.

ARIËLA LEGMAN

In september werd *Dit is mijn vader* geselecteerd voor het Theaterfestival, een jurykeuze uit highlights van het afgelopen seizoen. De NRC noemde het stuk vorige maand in de theater top-vijf van 2010. Deze maand gaat de voorstelling op tournee.

Familieband versus politiek

Toen hij achttien werd had Ilay den Boer (24) de keus (want twee nationaliteiten) om in Israël in dienst te gaan. Hij besloot dat niet te doen. Zijn Israëlische familie maakte hem daarom uit voor landverrader. Ondanks het verdriet en de verwarring over deze botsing, beseft de ontwakende acteur in Ilay dat er materiaal voor een voorstelling besloten lag in het conflict tussen familieband en politiek.

Drie jaar geleden is hij begonnen aan *Het Beloofde Feest*, een serie van zes voorstellingen waarin hij op zeer persoonlijke wijze zijn Joodse achtergrond in kaart brengt. Elke voorstelling biedt een ander perspectief op de Joodse identiteit door de ogen van telkens een ander familielid. In april gaat deel vier in première – een kindervoorstelling gebaseerd op het leven van Ilay's opa die als kind de Tweede Wereldoorlog is ontvlucht en later in Israël als kinderpsycholoog oorlogsslachtoffers behandelde.

In het veelvuldig geprezen deel drie speelt Ilay samen met zijn niet-Joodse vader Gert den Boer een spel op de grens van fictie en werkelijkheid, waarin een hoofdrol is weggelegd voor de angst voor jodenhaat.

Makkelijke prater

De voorstelling begint jolig. Terwijl Ilay het publiek aan de deur begroet, loopt zijn vader zich op te warmen alsof hij een potje gaat voetballen. Voetbal blijkt inderdaad een belangrijke rol te spelen in de vader-zoonrelatie, maar eerst krijgen we een rondleiding door het leven van Gert.

Het publiek wordt uitgenodigd vragen te stellen naar aanleiding van een tijdlijn en Ilay gebruikt die om zijn vader uit te dagen het achterste van zijn tong te laten zien wat

FOTO: RENÉ DEN ENGELSMAN, THEATER IN BEELD

‘Nothing to fear but fear itself’

betreft zijn (christelijke) jeugd, zijn reizen en avontuurtjes en het huwelijk met Ilay's moeder. Hij schroomt daarbij niet zijn vader te confronteren met diens, in Ilay's ogen, gebrekkige ambities en versleten jarenzestig-idealisme. Gert blijkt een makkelijke prater en iemand die het leven inderdaad niet al te zwaar neemt.

Als Ilay drie is komt er een keerpunt, de eerste intifada breekt uit en het jonge gezin verhuist van Jeruzalem naar Dordrecht. Daar loopt het huwelijk op de klippen en Gert wordt weekend- en voetbalvader.

Hoe meer zijn vader de gebeurtenissen relativeert des te meer bijt Ilay zich vast in zijn verhaal

Terwijl op het podium een sprong genomen wordt naar de tijd dat Ilay een veelbelovend keepertje was, verandert de sfeer. Strafschoppen trainend komen Ilay en Gert letterlijk en figuurlijk tegenover elkaar te staan. Tegen de achtergrond van minder prettige gebeurtenissen op de voetbalclub worden de verschillen tussen vader en zoon duidelijk. Ilay, het enige Joodse jongetje op de club, werd daar gepest. Terwijl hij dat zelf als levensbedreigend ervaarde, heeft zijn vader

in de voorvallen nooit meer dan kwajongensstreken gezien.

Hoe meer zijn vader, ook nu weer, de gebeurtenissen relativeert, en de luchtige sfeer van de voorstelling probeert vast te houden, des te meer bijt Ilay zich vast in zijn verhaal, dat een steeds grimmiger karakter krijgt. In een hilarische scène waarin vader en zoon de gebeurtenissen ieder van hun kant herbelevend, wordt het publiek aan het twijfelen gebracht over het waarheidsgehalte van Ilay's herinneringen. Het is allemaal nét iets te veel als uit een jongensboek en zijn verbeterheid om erkend te worden als slachtoffer roept, voor wie zich dat nog herinneren kan, associaties op met de 'Fassbinder-affaire' van eind jaren tachtig. In de nasleep daarvan werd acteur Jules Croiset ontvoerd en mishandeld door neonazi's, maar naar later bleek had hij alles zelf in scène gezet.

Maar of de agressie nou ingebeeld is of niet, de angst is echt. Ilay gaat tot het uiterste om zijn vader en het publiek dat duidelijk te maken. In een aangrijpende eindscène wisselt zijn vader het sussen in voor echte zorg en bekommernis. Zonder dat de voorstelling letterlijk een antwoord geeft op de vraag hoe om te gaan met angst voor haat en geweld, ligt de oplossing waarschijnlijk besloten in het lied van Jean-Louis Puisse dat Gert aan het eind van de voorstelling voor zijn zoon zingt: 'Je kop in de hoogte, je neus in de wind. (...) Wat je zoekt kan geen ander je geven. Mensch, durf te leven!' ■

Dit is mijn vader, 7 t/m 29 januari in een twaalfstal theaters. Speellijst en informatie over de reeks: www.hetbeloofdefeest.nl